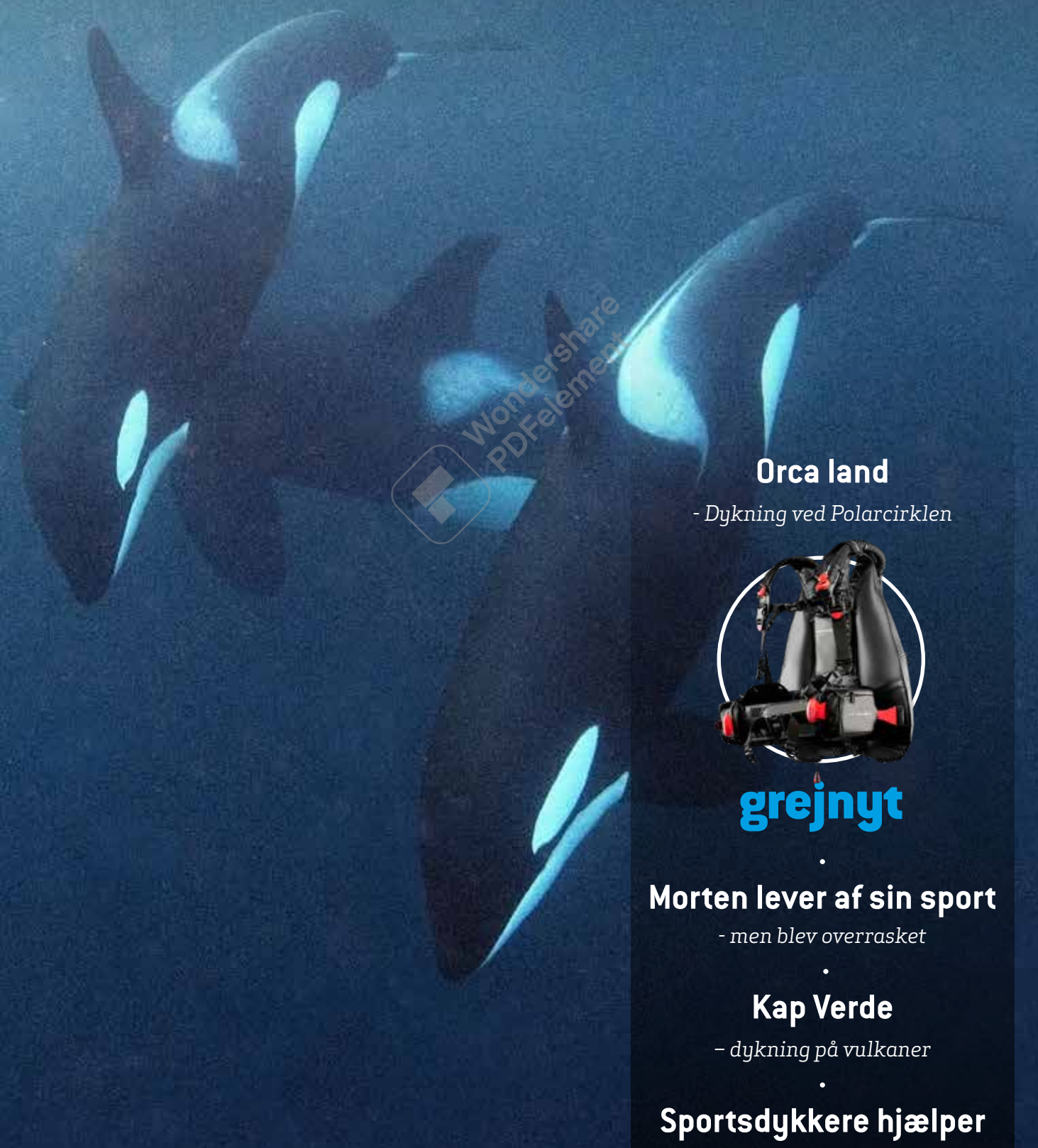

SPORTSDYKKEREN

NR. 1 · MARTS 2020

Orca land

- Dykning ved Polarcirklen

grejnyt

Morten lever af sin sport

- men blev overrasket

Kap Verde

- dykning på vulkaner

Sportsdykkere hjælper

med at overvåge vragsfyldt farvand

Orca land

Vi har fået besked på at være stille, men da båden glider over mod spækhuggerne, er det næsten umuligt at forholde sig roligt, for hjertet hamrer og adrenalinen pumper rundt i kroppen.

Vi er cirka 400 kilometer nord for polarcirklen, det er vinter, termometeret viser -4 grader og chillfaktoren bider i kinderne hver gang, vinden rammer mig. Alt det til trods er mit største ønske denne uge at få lov til at hoppe i vandet i de norske fjorde. Helst så mange gange som overhovedet muligt. Samme ønske brænder i størstedelen af de eventyrlystne turister, som hver uge i denne periode fra starten af oktober til slutningen af januar valfarter til Tromsø fra det meste af verden.

Årsagen er, at der på denne tid af året trækker millioner af sild ind i de højtliggende norske fjorde for at søge ly for det kolde vand ude i Barentshavet. Mange af de enorme stimer af sild, som trækker ind i fjordene på det tidspunkt, er 100 meter eller mere i diameter og kan være 20 meter i højden. Det tiltrækker naturligvis alle fiskerbåde med kvoterne i orden fra nær og fjern. Men længe før vi mennesker opdagede denne kæmpe vandring af sild, havde nogle af havets største

og mest berygtede jægere hvert år fulgt tæt efter sildene ind i fjordene, hvor de er nemmere at fange. Nogle af disse jægere er de store prægtige pukkelhvaler, men dem som de fleste nok kommer for at se i fri natur (inklusive undertegnede) er spækhuggere i store flokke. Faktisk er det spækhuggerne, der gør alt forarbejdet for hvalerne - men mere om det senere.

En drøm går opfyldelse

Siden jeg var barn, har spækhuggere altid stået for mig som de ultimative jægere, der ikke selv har naturlige fjender. Desværre så man dem næsten altid kun i fangenskab som dresserede cirkusdyr på alt for lidt plads langt fra den vilde natur, som de hører hjemme i. I 2018 var jeg imidlertid så heldig at se en flok spækhuggere i Sydafrika fra dykkerbåden. At vi overhovedet så spækhuggere den dag, var også rent held og slet ikke noget, vi havde forventninger om, eller som dykkercentret havde nævnt muligheden for. Men det møde fik alligevel tændt en gnist i mig om at prøve at komme i vandet

med spækhuggere - verdens ypperste rovdyr!

Det var ikke gået min næse forbi, at der hvert år foregår noget med spækhuggere oppe i Nordnorge. Jeg havde bare ikke før mødet i Sydafrika seriøst overvejet selv at skulle derop. Jeg havde faktisk ikke rigtig sat mig ind i turen til Nordnorge, men blot konstateret, at det ikke indebar Scuba-dykning, og så plejer jeg at melde pas/springe over. I Sydafrika havde jeg imidlertid udover scubadykning nogle af de mest fantastiske oplevelser med havets store dyr kun i fort en våddragt, maske og snorkel, så derfor løftede jeg ikke længere på øjenbrynet over at tage på en tur, der bød på snorkling uden udsigt til at spænde Scuba-udstyr på ryggen.

Rejsen

Kingfish, som er et dykkercenter i København, havde arrangeret turen til Sydafrika. Og på deres hjemmeside var jeg også faldet over nyheden om, at de havde booket en liveaboard i Nordnorge for hele spækhugger-sæsonen. Så jeg henvendte mig til dem, da jeg havde besluttet mig for et even-

” Siden jeg var barn, har spækhuggere altid stået for mig som de ultimative jægere, der ikke selv har naturlige fjender ”

tyr i det nordligste Norge. Der er selvfølgelig aldrig nogen garanti for at møde havets store dyr, uanset om man er på en scubaferie eller som her en mere decideret fridykning/snorkling tur.... men hvo intet vover, intet vinder.

Afsted til Nordnorge

Jeg fløj fra København via Oslo til Tromsø og derfra kørt en ganske kort tur fra lufthavnen ud til havnen. Her ventede Strønstad, den liveaboard som vi skulle tilbringe hele ugen på. Der er to måder at tage på Orca tur på. Den ene er landbaseret, hvor man sejler ud hver dag i en lille båd. Den anden, og den jeg klart vil anbefale, foregår fra en liveaboard. Liveboarden giver langt større rækkevidde, og derved naturligvis større chancer for at komme i vandet med de store dyr.

Den første nat gik med at sejle yderligere nord på fra Tromsø til Skjervøy. Den lille fiskerby Skjervøy ligger inde i en fjord, og udgør et perfekt udgangspunkt for vores uge på Strønstad. Mens vi spiste morgenmad næste morgen, sejlede Strønstad ud fra Skjervøy med kurs ud mod Barentshavet. Grunden til, at vi sejlede ud fra havnen var, at vores kaptajn, Stein-Are, ville have et bedre overblik så snart solen var stået op, og han derfor har de bedste chancer for at spotte Spækhuggere. Vi havde nu to RIBs på slæb, så vi kunne komme tættere på spækhuggere, så snart de store dyr var spottet fra den store båd. Der er en lille håndfuld liveboards, der ligger til havn i Skjervøy, og den morgen havde de alle sat samme kurs som os. Hele vejen rundt stod jeg og de andre håbefulde gæster og spejdede ud

over havet i håb om at se en hale eller finne. Vi var også velkomne på broen hos kaptajn Stein-Are, hvor man kunne få lov at låne en af de helt dyre kikkerter.

Og pludselig var spækhuggere der

Der herskede en spændt stemning blandt alle ombord, for nu var vi endelig nået til det punkt, som vi alle havde gået og ventet på og drømt om i lang tid op til afrejsedatoen. Nu var det alvor. Ville vi se spækhuggere allerede den første dag, og hvem mon først spottede dem? Jeg kunne næsten ikke selv holde spændingen ud, og hver en lille krusning på havet kom pludselig til at ligne

” Der blev råbt
ooooorca oooooorca
og alle stod og pegede
ind i fjorden. Til min
store glæde var der
nu ingen tvivl - de
rygfinner var ikke til
at tage fejl af ”

en rygfinne der stak op. En lille skuffelse bredte sig, hver gang det viste sig bare at være en krusning. Jeg havde nok været lidt overoptimistisk, da jeg havde taget min tørdragt på lige efter morgenmaden. Der gik nemlig hurtigt et par timer, uden at vi så andet end krusninger, så det blev pludselig meget varmt at stå inde hos kaptajnen og kigge ivrigt ud over havet. Derfor besluttede jeg at komme ud af dragten, så jeg

ikke blev klam af sved indvendig. Naturligvis nåede jeg kun lige akkurat at krænge min tørdragt af, lægge min hætte og handsker på plads i min kasse, før der blev råbt oooooorca oooooorca og alle stod og pegede ind i fjorden. Til min store glæde var der nu ingen tvivl - de rygfinner var ikke til at tage fejl af. Så jeg begyndte med lettere febrilske bevægelser at få vendt min dragt tilbage over hovedet. En del af de 12 andre gæster havde også afklædt sig, så der blev pludselig et mylder omkring vores omklædningscontainer. Luften var så tæt af spænding, at et termometer på dækket sikkert ville været røget op på plusgrader i de minutter.

Men faktisk kom vi alle i de to RIBs hurtigt og effektivt. Nu var det op til vores RIB-fører, Asbjørn, at få os så tæt på spækhuggere, at vi kunne få mulighed for at komme i vandet og se dem. Asbjørn måtte flere gange tysse på os, for jeg og de andre gæster havde svært ved at holde begejstringen inde. Nu er spækhuggere faktisk nogle meget intelligente pattedyr, og de er samtidig så suveræne i vandet, at de sagtens kan forsvinde fra to store RIBs. Men heldigvis var de ikke generet af os, så kombineret med Asbjørns rutine lykkedes det os faktisk at glide i vandet lige foran flokken af spækhuggere. Jeg havde mit kamera med og fyrede også løs, men der kom dog ikke rigtigt nogle særligt brugbare billeder ud af mit forsøg. Jeg var nok så fyldt af et mix af adrenalin og benovelse over at se disse vanvittig smukke skabninger glide så let og ubesværet under mig, at jeg glemte alt om kameraindstillinger.

Aurora Borealis - Nordlys

Selvom det er de store dyr ude i fjordene og havet, der naturligvis trækker mest, når man har boeket en kahyt på en liveaboard, så er der ét fænomen, der også bør opleves på land - nordlys. Nordlys er et virkelig smukt fænomen, der bedst kan beskrives som blafrende selvlysende gardiner, der dækker store dele af himmelen. Nordlys kan opleves i en bestemt radius omkring Nord- og Sydpolen, når partikler fra solen bliver slynget mod jorden med store elektriske ladninger. Når disse partikler rammer jordens magnetiske felter omkring polerne, bøjer de af og danner en kæmpepestor og nærmest selvlysende ring, som vi kan se som nordlys.

Det kræver en skyfri himmel for at kunne se nordlyset, så da vi på den tredje dag havde en flot stjerneklar aftenhimmel, var vi alle klar til en tur på land. Denne gang var det selveste kaptajn, Stein-Are, der skulle vise vej til det bedste sted at opleve nordlys. For selvom der ikke er en eneste sky på himmelen, så kan man stadig ikke se nordlyset, hvis man

befinder sig i en oplyst by. Stein-Are har boet mange år i Skjervøy, så han tog os på en dejlig lille aften-trekking-tur ud af byen til en perfekt lille udkigspost mellem to bjergrygge og udsigt til en anden fjord. Der skal absolut ikke herske nogen tvivl om, at det tager pusten fra enhver at hoppe i vandet og kigge en spækhugger i øjnene, men da himmelen den aften pludselig nærmest eksploderede lige for øjnene på os, slog det også benene væk under mig.

Den bedste måde at fotografere nordlys på, er ved at medbringe et stativ til sit kamera. På den måde kan man bruge lange lukkertider, og derved få flest detaljer og farver fra dette utrolige naturfænomen af et lysshow ind på hukkommelseskortet. Det var først da nordlyset slukkede den aften, at jeg med frostrøde kinder og et

” Det er vilde dyr i deres verden, så man er i den rå naturs hænder i forhold til, hvad man kan finde og opleve ”

bredt smil slukkede for kameraet og vandrede gennem det tyste snelandskab tilbage til havnen og Strønstad.

Gevinst hver dag

Som sagt er der absolut ingen garantier for at møde hvaler og spækhuggere hver dag i løbet af en uge i Nordnorge. Det er vilde dyr i deres verden, så man er i den rå naturs hænder i forhold til, hvad man kan finde og opleve. Men i løbet af vores uge fandt vi flokke med spækhuggere hver eneste af de 6 dage, vi var på vandet.

Nogle dage måtte vi lede i et stykke tid, mens vi andre dage knapt var sejlet ud fra havnen i Skjervøy ved solopgang, før de første ryg- eller halefinner blev spottet. Jeg og et par af de andre deltagere var meget ivrige efter at få noget ordentlige video- eller fotooptagelser, så derfor var vi ekstra opsatte på at komme foran spækhuggere og gerne ikke meget længere end en arms længde fra dem. Det var naturligvis en udfordring, men dog heller ikke større end at det faktisk lykke-

des nogle gange. For resten af deltagerne var det nok mere oplevelsen af at se og svømme med de prægtige kæmper, der trak - og det lykkedes en del gange med store jubelscener til følge. Hvis man er rigtig heldig, kan man opleve grunden til at spækhuggerne og hvalerne søger ind i fjordene. Når spækhuggerne skal spise sig mætte i de enorme sildestimer, samler de sildene i baitballs. Man ved faktisk ikke med 100% sikkerhed helt præcist hvordan spækhuggerne gør det. Men forskere mener, at de gør det ved at udsende højfrekvenslyde, for at adskille en klump sild fra resten af stimen, som de så kan gå mæske sig i. Det er så her, at pukkelhvalerne kommer ind og deltager i det store kolde sildebord. For mens spækhuggerne samler en baitball, kommunikerer de konstant indbyrdes, og det kan hvalerne høre på lang afstand. Så selv spækhuggerne ved, at de tit har begrænset spisetid før hvalernes ankomst. Når hvalerne er nået frem, dykker de dybt ned og skyder op mod baitball'en med munden på vid gab og sluger tusindvis af sild i en mundfuld. Når hvaler har gjort det én gang er baitball'en væk, og hvis ikke spækhuggerne nåede at blive mætte, må de begynde forfra et andet sted med at samle en ny baitball.

Jeg havde naturligvis hele ugen håbet på at kunne opleve spækhuggere i gang med en baitball,

men man skal selvfølgelig være heldig at være lige på det rette sted. Selvom det lyder som en lidt for heldig søroverfortælling, så fandt Asbjørn faktisk en baitball den allersidste dag en time inden solen gik ned. Pludselig så vi nemlig vi nogle spækhuggere i overfladen med en lidt anderledes adfærd. Derfor sejlede Asbjørn RIBen så tæt på som muligt uden at forstyrre spækhuggerne, og jeg gled forsigtig i vandet. Det første jeg så, var en del sildeskæl og halvt tyggede sild, hvilket Asbjørn havde fortalt kunne være et tegn på en baitball. Jeg kiggede mig omkring og har sikkert pisket godt i overfladen med mine finner. Pludselig steg min puls alvorligt, for nu så jeg tusindvis af sild, der hvirvlede rundt i en baitball. Desværre for mit foto-gen var toppen af baitball'en for dybt i det mørke vand

til at jeg kunne fotografere showet. Men jeg kunne sagtens nyde det nervepirrende drama, når spækhuggerne bragede igennem baitballen. Det var ikke en statisk baitball hvilket vil sige, at den ligger stille på samme sted, men jeg havde alligevel cirka 5 minutter, hvor jeg kunne følge med i det fantastiske ædegilde. Jeg fik ikke set om det hele sluttede med en pukkelhval med åbent gab, for baitball'en bevægede sig hurtigere end jeg kunne følge med.

SIKKE en afslutning på en helt igennem oplevelsesrig uge i noget at det smukkeste landskab, som man kan forstille sig. Jeg plejer ikke at være den første til alvorligt at overveje, hvordan jeg kan gentage en rejse, men i dette tilfælde må og skal jeg tilbage - sådan en tur i Orca land er ganske enkelt vanedannende!

kunne også godt holde varmen. Ombord på Strønstad er alle velkomne til at låne terme overlevelsesdragter, som kan medbringes i RIBerne.

Priser:
En uge på liveboard med kingfish koster i 2020: 26.000 Kr. (inkl. fly)

Mere info på:
www.kingfish.dk/expeditions

INFO:

Dykning:
Kingfish organiserer det hele med all-inklusive liveboards.

Sæson:
Orca-sæsonen løber fra midt i oktober til midt i januar. Vandtemperaturen ligger fra cirka 4-8 grader C-. Jeg brugte en tørdragt og frøs ikke på noget tidspunkt. Andre brugte open cell fridykker-dragter i 7-9mm, og de